

Vo veciach prijímania členov do NM je zakázané obchádzať predpísané podmienky. Priestupky sa trestú.

d) Zánik členstva:

1. Úmrtím, vyhlásením za nezvestného,
2. vylúčením (zánik členstva musí predchádzať discipl. pokrač.).

2. Funkcionári NM

- a) veliteľ
- b) zástupca veliteľa (ktorí sú podriadení okr. veliteľovi NM a ONV)
- c) členovia (plnia rozkazy veliteľa)

3. Povinnosti Národnej milície

Sriaďuje sa pre udržiavanie poriadku v obci, strážnej služby, zaistenie osobnej bezpečnosti a ochrany majetku verejného i súkromného. V prípade napadnutia obce nepriateľom zariadení budú tiež do boja, sú v priamom styku s bezpečnostnými orgánmi štátu (četníctva a polície). Strážnu službu v obci preberajú s dohodou vojenského veliteľstva, ktoré dočasne, kým nebudú zadovážené zbrane, tieto zapožičiava z prípadu na prípad (do stráží). Tým sa má umožniť, aby vojaci a partizánske oddiely mohli byť uvoľnení pre voj. účel. Inakšie majú byť ozbrojení poľovníckymi puškami, ktoré sú odvedené na četníckych staniciach. Pušku sú oprávnení nosiť len v službe a k služobným účelom.

Veliteľ:

Dbá, aby život v jeho veliteľstve mal primeranú formu, je zodpovedný za dobré meno NM, menuje veliteľov družstiev, čiat a stotín atď. Organizuje a nariaďuje bezpečnostné a pomocné asistencie (obstaráva prvú pomoc) z vlastnej iniciatívy, na rozkaz predstaveného, i na požiadanie úradov. Vedie tajný a dôverný protokol, čo do spoľahlivosti členstva a občianstva.

Členovia:

Všetci členovia budú mať zpravodajské funkcie, ktoré zprávy budú podávať veliteľovi, ktorý ich podá ONV na ďalšie opatrenie.

Veliteľ vyberie prísahu od členov:

Prisahám a sľubujem na svoju česť a svedomie, že Česko-Slovenskej republike budem vždy verný a jej vláde poslušný, že budem všetky štátne zákony zachovávať, všetky svoje povinnosti mne uložené dľa platných zákonov a nariadení vykonávať pilne, svedomite a nestranne, vojenské veci neprežradím a vo všetkom svojom jednaní len prospechu štátu a záujmu služby budem dbať.

AÚD KSS Bratislava, čís. príř. 5801/53. Cykl. oběžník.

[73]

1944, 1. říjen. Banská Bystrica. — Článek povstalecké „Pravdy“ o úloze národních výborů při zajišťování masové účasti lidu v národně osvobozené boji.

Nielen úradovať...

Ešte slovo o národných výboroch

Boj na frontoch pokračuje dňom i nocou. Neprerušuje ho dážd a nepohoda. Tak isto musí bez prerušenia pokračovať činnosť na zabezpečení tohto boja za frontom. Ľud túži po tom, aby sme svoju národnú vojnu proti nemeckým votrelcom čím prv víťazne skončili, aby sme tlačiacich sa Nemcov čím prv odrazili a prešli do protiútok. Aby sme sa takto stali ozaj hodnými pomoci Červenej armády a aby sme po jej boku úplne vyhnali Nemcov zo Slovenska.

No na to je potrebné, aby sme si hodinu čo hodinu a deň čo deň stavali otázku, či je zaistená ozaj *masová účasť ľudu* na boji. Otázku si majú predkladať predovšetkým miestne a okres-

né *národné výbory*, lebo ony musia byť bezprostredne spiate s ľudom a práve na ne ako na vedúce orgány nášho boja, pripadá zodpovedná úloha oduševňovať masu a organizovať i usmŕňovať ich činnú účasť na odboji. Nezabúdať na to, že národné výbory podliehajú kontrole ľudu, ktorá sa prv alebo neskoršie otvorene ozve a bude súdiť ich činnosť, najmä každé zanedbanie vážnych povinností.

Národné výbory nikdy nesplnia svoje poslanie, keď budú len byrokraticky úradovať, keď budú trpieť vyčkávať a riešiť len takzvané „došlé veci“. Tak isto nedokážu národné výbory nič poriadneho, keď sa budú schádzať napríklad len raz do týždňa na zvolanie predsedu, ako to býva zvykom u obecných zastupiteľstiev. Je vojna, je revolúcia, bojujeme za slobodu nášho národa, v celých jeho budúcich generáciách. Ak majú byť národné výbory ozaj na čele tohto boja, musia pohotove konať bez akýchkoľvek formálností a musia byť *nepretržite* na svojom mieste. Kancelária národného výboru nie je len úradom na vybavovanie písomností. Ale musí byť živým úlom pracovníkov, v ktorom sa členovia i spolupracovníci striedajú od rána do noci a od večera do rána v práci, v debatách, vo vynaliezavosti.

Úloha je veľa. Je vecou národných výborov — pravda, všetkých ich složíek — aby burcovaly bojovníkov, aby ich presvedčivo nabádaly k plneniu ich *branných povinností*. Majú tiež presvedčovať ľud, aby sa hromadne a nadšene zúčastňoval na stavbe *obranných zariadení*. Majú prebudiť priamy záujem a účasť obyvateľstva na *zásobovaní* vojska a partizánov, na starostlivosti o *ranených*, aj na starostlivosti o *rodinných príslušníkov* bojujúcich.

Vhodnou formou presvedčovania a povzbudzovania ľudu sú verejné schôdzky a debatné večierky. Národné výbory by ich mali usporiadať čím častejšie.

Pravda, 1. 10. 1944, čís. 20. — Těž Perom a krvou, Bratislava 1959, str. 139—140.

[74]

1944, 3. říjen. Banská Bystrica. — Projev komunistického poslance Jana Švermy o otázkách československého zahraničního a domácího odboje, přednesený na zasedání pléna Slovenské národní rady.¹

Vážení páni,

Predovšetkým Vám ďakujem za Vaše prijatie a považujem za svoju povinnosť tlmočiť Vám pozdravy všetkých činiteľov československých, ktorí sú v Moskve a s ktorými som mal možnosť hovoriť, tiež pozdravy všetkých tých nespočetných sovietskych ľudí, bojovníkov, ktorí pozdravujú boj slovenského národa a majú veľkú túžbu prispieť Vám pomocou a ocitnúť sa čím prv na slobodnom Slovensku.

Chcem k Vám prehovoriť o otázkach nášho odboja. Týchto otázok je veľmi mnoho, veď po šesť rokov sme sa nestýkali, a ja chcem ich preto sústrediť v tri hlavné komplexy:

predovšetkým o Sovietskom sväze, o jeho boji a o jeho základných smerniciach politikých,

druhý komplex tvoria otázky týkajúce sa československého zahraničného odboja

a v treťom komplexe chcem krátko prehovoriť o tom, ako je v Moskve posudzované slovenské národné povstanie.

¹ Jan Šverma přiletěl na Slovensko ze Sovětského svazu spolu s M. Čulenem v noci z 27. na 28. září 1944, oba jako členové Všeslovenského výboru v Moskvě. Činnost Švermy, politického představitele moskevského vedení KSČ, v centru povstání, a to jak ve Slovenské národní radě, tak na ústředním sekretariátě KSS, v redakci Pravdy a v odborech, i jeho vystoupení mezi partyzány a při jiných příležitostech, byla nesmírnou pomocí pro KSS a pro bojující Slovensko vůbec.

Švermův projev v plénu SNR se řadí mezi nejvýznamnější dokumenty Slovenského národního povstání. Jasně